

ОБЩИНА КУБРАТ ОБЛАСТ РАЗГРАД

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНА КУБРАТ 2024 Г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Кубрат за 2024 година се създава в изпълнение чл. 26 а, ал. 2 от Закона за народните читалища и е базирана на внесените от общинските читалища програми за развитието им и направените предложения за дейността им през 2024 г.

Съгласно чл. 2 от ЗНЧ, читалищата са юридически лица с нестопанска цел. Те са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни институции в населените места, които изпълняват и държавни културно-просветни задачи. Изготвянето на Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Кубрат цели обединяване на усилията за по-нататъшно развитие и укрепване на читалищата като уникални средища за съхраняване на българската идентичност, бит, история, култура и традиции. Те служат за изграждане и утвърждаване на националното самосъзнание. Читалищата са ориентирани към запазването на родното, традиционното, автентичното и вписването му в съвременните условия. Те отстояват позицията си на културно-масови средища в района, изявяват активната си гражданска позиция. Читалищата съхраняват принципите на равнопоставеност, толерантност, съпричастност, инициативност, приемственост, взаимопомощ. Същите създават условия за развитие на гражданското общество.

На територията на община Кубрат са регистрирани 15 народни читалища. Съгласно Закона за народните читалища /чл.21, 22 и 23/ финансирането им се извършва с годишна държавна субсидия по изготвен държавен стандарт за бройки субсидирана численост. Средствата за читалищата се регулират и разпределят между тях от комисия, определена със заповед на кмета на Общината и по механизъм, определен от Министерството на културата, като средствата се предоставят на читалищата за самостоятелно управление, съгласно чл. 23, ал. 1 от ЗНЧ. Другите източници на финансиране на читалищата са: членски внос, културно-просветна и информационна дейност, наеми, дарения, завещания и др.

ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Изготвянето на Годишната програма за развитие на читалищната дейност в община Кубрат за 2024 година е насочено към обединяване на усилията за по нататъшно развитие и утвърждаване на читалищата като важни обществени институции, които отстояват ценностната система на обществото в рамките на съществуващото културно многообразие в процесите на всеобхватна глобализация. Целта на програмата е да подпомогне годишното планиране, организирането и реализацията на комплекса от читалищни дейности, както и да съдейства за повишаване активността на читалищните ръководства за превръщането на читалищата в духовни центрове, работещи в полза на общността.

НОРМАТИВНА БАЗА

Закон за народните читалища
Закон за закрила и развитие на културата
Закон за обществените библиотеки

АНАЛИЗ НА РЕСУРСИТЕ

На територията на община Кубрат съществува изградена пространствена мрежа от 15 народни читалища, регистрирани по Закона за народните читалища:

- НЧ „Светило - 1926” с. Беловец ;
- НЧ ”Стефан Караджа - 1928” - с. Бисерци;
- НЧ ”Божур - 1922” - с. Божурово;
- НЧ ”Стефан Караджа - 1935” - с. Горичево;
- НЧ „Васил Левски – Звънарци -1932” - с. Звънарци;
- НЧ „Напредък – 1911” – с. Каменово

- НЧ „Св. Св. Кирил и Методий - 1891” - гр. Кубрат;
- НЧ „Христо Ботев – 1927“ – с. Медовене
- НЧ „Нов живот - 1948“ – с. Мъдреве
- НЧ „Стефан Караджа – Равно 1928“ – с. Равно
- НЧ „Св. Св. Кирил и Методий - 1965“ – с. Савин
- НЧ „Отец Паисий - 1928“ – с. Севар
- НЧ „Пробуда – 1936“ – с. Сеслав
- НЧ „Христо Смирненски - 1941“ – с. Тертер
- НЧ „Напредък – Юпер 1915“ – с. Юпер

Субсидираната численост в читалищата през 2023 год. е **42 бройки**. С Решение на Министерски съвет №337 от 2 май 2023 г. стандартът за една субсидирана бройка бе променен на **13 940 лв.** Поради политическата криза в страната и липсата на бюджет, не бе свикана Комисия за разпределението на субсидията, а постъпилите от Министерство на културата средства бяха преведени по сметките на читалищата. Няма промяна в субсидираната численост. Като читалищни членове са регистрирани 834 души.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Мисията на читалищата днес е да съхранят националната ни култура и идентичност в контекста на предизвикателствата на днешния ден - развити информационни технологии, модерни средства за комуникация и глобалното общуване. Читалищата са устойчиви културни институции, които имат специфична мисия за съхранение и развитие на традиционните ценности на нацията. И ако в епохата на българското Възраждане ролята на читалището е била да консолидира и сплотява местните хора на базата на споделени ценности, традиции и визия за бъдещето, то днес, в съвременните условия на многообразна и динамична социална, културна и мултикултурна среда, запазвайки своята социална легитимност и гъвкавост, те са призвани да насърчават творческата социална промяна.

ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛИ ПРЕЗ 2024 г.

1. Поддържане на библиотека и информационни услуги;
2. Организиране на школи, курсове и клубове;
3. Организиране на празненства, концерти, ритуали, чествания и други дейности, насочени към всички възрастови групи;
4. Развитие и подпомагане на любителското художествено творчество;
5. Работа по проекти;
6. Подпомагане на местните инициативи.

1. Библиотечно-информационна дейност

Това е една от основните дейности за читалищата като културни институции. Читалищните библиотеки са обществени библиотеки на територията на населеното място, изградени на принципите на близост, достъпност и оперативност на основното библиотечно-информационно обслужване на населението. Те не са самостоятелни юридически лица, а функционират към народните читалища и се създават съгласно Закона за народните читалища.

Към настоящия момент в читалищата на територията на община Кубрат функционират 15 библиотеки. В библиотеките се събират, обработват, организират, съхраняват и предоставят за обществено ползване библиотечни и информационни услуги за населението. Те осигуряват свободен достъп за своите читатели, като библиотекарите работят и за привличане на нови читатели сред младите хора, за създаване на трайни навици за четене и получаване на знания и умения. Основните задачи и усилия и през 2024 г. ще бъдат насочени към:

- превръщането на библиотеките в информационно-образователни центрове за хората от различни възрасти;
- попълване и обогатяване на библиотечните фондове с нови и интересни заглавия от различни области на знанието;

- насърчаване интереса за четене и разпространение на културни ценности;
- утвърждаване на библиотеките като обществени, информационни и културни центрове, осигуряващи равен достъп за всички до многообразието на знания, идеи и мнения;
- предоставяне на компютърни услуги и безплатен интернет;

За популяризиране дейността на библиотеките и привличане на читатели, читалищата в общината организират и провеждат: Лятна работа с деца, Читални на открито, Седмица на детската книга и изкуства за деца, седмични сбирки с ромски деца / малцинства/ на тема „Грамотност – образование“, литературни състезания и четения, четене на приказки на най-малките, тържествено приемане на най-малките ученици за читатели в библиотеките и т.н.

Библиотечната дейност в малките населени места се осъществява от библиотекар и работник-библиотекар.

Библиотеките разполагат с фонд от приблизително 130 351 книги. Запазването на фонда се дължи в голяма степен на дарителската кампания за Детския отдел на кубратската библиотека.

Там остава проблема с оборудването на отдела със стелажи, шкафове, маси за четене и столове.

Всички читалища на територията на община Кубрат разполагат с компютърна техника и интернет. Остава необходимостта в малките населени места да предприемат действия за повишаване квалификацията на библиотекарите за работа с компютър, интернет и социални мрежи.

2. Любителско художествено творчество, школи и клубове по интереси.

По традиция читалищата в община Кубрат са основното място за развитие на любителското творчество като институция, която поддържа постоянни форми за развитие на знания и творчески умения. В същото време читалищата са инициатори на голям брой културни събития и алтернативни форми за изява на любителите артисти. В подадените от читалищата програми се отбелязва наличието на школи във всички видове изкуства - актьорски, музикални, изобразително изкуство и др. Днес любителското изкуство се разглежда в тясна връзка със свободното време на хората, с неформалното образование, с концепцията за учене през целия живот, като част от идеята за свободен и все по-широк достъп до културно съдържание. Много важна негова характеристика е, че от една страна чрез него се създават предпоставки за професионална квалификация и реализация в областта на културата, а от друга - се възпитава публика, която да има потребност от участие в обществения културен живот. Поради своята масовост и популярност, любителското изкуство е естествена среда за защита на културното многообразие и диалога между културите. В тази връзка то се явява благодатна сфера за културна и социална интеграция на етнокултури, на социално изключени групи, хора с увреждания, възрастни хора и други групи в неравностойно положение. В община Кубрат има сформирани 37 любителски състави и групи и 16 други форми – клубове, школи, кръжоци. Същевременно са регистрирани 323 участия в празници, фестивали, събори, изложби, творчески вечери и граждански инициативи и 238 изяви на читалищните библиотеки. 3878 жители на общината са ползвали читалищни услуги. Изучаването на различни музикални инструменти се осъществява в Обединена школа по изкуствата при НЧ „Св. Св. Кирил и Методий-1891“ гр. Кубрат, към която работят и класове по пеене и музикална школа.. Важно място в културния живот заемат утвърдените културни традиции и обменът на културни продукти и идеи. Ежегодните културни прояви и традиционни празници спомагат за изява на постоянно действащите групи и индивидуални изпълнители, за приемствеността между поколенията, обмяна на добри практики, тъй като те са предназначени за всяка възрастова група и се проявяват във всички сфери на изкуството. Творческите колективи представят общината в различни международни и национални фестивали, конкурси, празници, събори и концерти. Много от колективите са носители на златни и сребърни медали, грамоти, отличия и сертификати, които им дават възможност да представят любителското изкуство, както в страната, така и в чужбина. Най-много отличия през 2023 година са получили читалищата в Бисерци, Божурово, Кубрат, Медовене, Мъдрено, Равно и Юпер.

През 2024 година формациите при читалищата ще работят в посока към обогатяване на репертоара и дейността, разкриване на нови школи по интереси, в съответствие с конкретните възможности.

3. Културно-просветна дейност:

Съгласно представените годишни планове, читалищата на територията на гр. Кубрат за 2024 г. залагат на следните дейности:

- Провеждане на културни инициативи с цел: опазване и популяризиране на културно историческото наследство и традиции;

- Изграждането ценностна система у децата и младежите;
- Осигуряване на по-добра, по-съвременна и по-високо качествена културна, социална и информационна среда на населението.

4. Краеведска дейност:

Тази дейност включва събиране и съхраняване на знания за родния край - език, традиции, обичаи, вярвания и др.

Музейните сбирки от местно значение са 10, като сбирката в гр. Кубрат е със статут на музейна колекция тип Б от местно значение и е регистрирана в МК.

Проучване и съхраняване на специфични за региона традиции и обичаи - групи за автентичен фолклор при читалищата в селата Беловец, Бисерци, Каменово и Юпер.

5. Социална дейност:

Реализиране на инициативи и включване в проекти със социална насоченост. Организиране на инициативи за оказване на помощ на възрастните хора в селата.

Участие на действащите читалищни състави в общински, регионални и национални прояви:

- Международен фолклорен фестивал „Божурите“;
- Фолклорен фестивал „Вълшебна плетеница – живи човешки съкровища“
- Фестивал на клубовете за народни хора „Танцувай с Пагане“
- Ден на град Кубрат - 24 май
- „Тиквендюл“
- „Празник на плодородието и хляба“

Честване на национални и официални празници:

- 3 март Национален празник на България
- 2 май - Великден – християнската религия отбелязва Възкресение Христово
- 6 май - Гергьовден, Ден на храбростта и на Българската армия
- 24 май - Ден на славянската писменост и на българската просвета и култура,
- 1 юни - Международен ден на детето
- 6 септември - Ден на Съединението
- 22 септември - Ден на Независимостта на България
- 1 ноември - Ден на народните будители,
- 24 -25 - 26 декември – Бъдни вечер и Коледа
- 31 декември Нова година

Планирани изяви на наши състави в национални и регионални културни прояви

Всички планирани изяви на читалищните състави са посочени в Календарен план на дейностите на народните читалища в община Кубрат - 2024 год., приложен към програмата.

Културно-масова дейност:

1. Честване на национални и официални празници- провеждане на тържества и концерти по повод Националния празник на България 3 март, Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост 24 май, Деня на детето 1 юни, Деня на народните будители и т.н.
2. Организиране на концерти, прояви и изяви, свързани с фолклорната традиция от зимния и пролетния фолклорен цикъл:
 - Богоявление-Йордановден - обичай за вадене на кръста, отбелязва се в гр. Кубрат и други населени места в общината,
 - Бабинден - Ден на родилната помощ - всички населени места в общината,
 - Трифон Зарезан - всички населени места на общината,
 - 1 март - Баба Марта и Ден на самодееца - всички читалища в общината,
 - Лазарица - лазаруване организира се от читалищата в община Кубрат
 - Цветница - пролетни концерти,
 - Великден - всички читалища в общината - изложба на писани яйца и концерт на фолклорни изпълнители,
 - Гергьовден и Хъдрелез - концерти и пресъздаване на обичаите
 - Еньовден

- Коледа - коледни концерти, възстановяване на коледни обичаи в населените места, развитие на коледарските групи и създаване на нови.

3. Организиране на празници и чествания в населените места:

- Празник-събор на с. Беловец /10 август - събота /
- Празник-събор на с. Бисерци / 13 юли - събота/
- Празник-събор на с. Божурово /27 април - събота /
- Празник-събор на с. Горичево /3 август - събота /
- Празник-събор на с. Звънарци /25 май - събота/
- Празник-събор на с. Каменово /5 май - неделя /
- Ден на гр. Кубрат – /24 май - петък /
- Празник-събор на с. Медовене /24 май - петък /
- Празник-събор на с. Мъдрево /3 август - събота /
- Празник-събор на с. Равно /9 ноември/
- Празник-събор на с. Савин /20 юли - събота /
- Празник-събор на с. Севар /4 май - събота/
- Празник-събор на с. Сеслав /14 септември - събота /
- Празник-събор на с. Тертер /31 август /
- Празник-събор на с. Юпер /21 септември – събота /

3. Организационна дейност:

Читалищата в община Кубрат организират своята дейност, като спазват основните принципи в Закона за народните читалища - те са самостоятелни юридически лица с нестопанска цел. Всяко читалище поддържа своята членска маса и се ръководи от своя управителен орган - Общото събрание и законно избрано читалищно настоятелство.

Отчетните събрания на читалищните настоятелства се провеждат до края на м. март 2024 г.

Минимум веднъж на 2 месеца се провеждат събрания на читалищното настоятелство.

Съвместна работа на Община Кубрат и читалищата:

За да продължи да се развива културния живот в Общината е необходимо активно партньорство с общинската администрация и НПО за осъществяване на съвместни инициативи, както и участие в общински, национални и европейски програми за финансиране на културни инициативи.

С тяхна помощ читалищата ще допринесат за задоволяване на определени обществени потребности. Това е възможност за всяко едно читалище да реализира своя цел, включително ремонтни дейности, чрез осигуряване на алтернативно финансиране. Общината е партньор и винаги ще подпомага техните усилия в тази насока.

ИЗВОДИ

Необходимо е:

1. Реновиране на материално-техническата база на читалищната мрежа;
2. Привличане на нови и главно млади читалищни членове, разширяване на социалния състав;
3. Привличане и мотивиране на квалифицирани млади кадри за работа в читалищата;
4. Развитие на социални иновации - нови идеи, срещи и дискусии, услуги, образователни ресурси, достъп до интернет;
5. Прилагане на технологиите в читалищата и автоматизиране на библиотечното обслужване;
6. Развитие на застъпничеството, сътрудничеството, дарителството и доброволчеството в мрежата на читалищата;
7. Популяризиране на читалищната дейност чрез медиите, програми, интернет сайтове и чрез социалните мрежи.

ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОГРАМАТА

- ❖ Финансирането на читалищните дейности през 2024 год. ще се извършва основно от държавната субсидия, в размер, определена по субсидираната численост за читалищата – 42 броя и разпределена, съгласно изискванията на ЗНЧ;

- ❖ В нея са разчетени средства за заплати, други възнаграждения и плащания на персонала, осигурителни вноски и издръжка, както и средства съгласно ЗЗБУТ.
- ❖ Общинско финансиране в онази част на културния календар на Община Кубрат, в която се осъществяват съвместни дейности с читалищата.
- ❖ Кандидатстване с проекти към Министерството на културата, евро проекти и програми.
- ❖ Други източници - наеми на помещения, други наеми, членски внос, дарения и др.
- ❖ Финансирането по настоящата Програма се предоставя на читалищата за самостоятелно управление на база сключени договори между Кмета на Община Кубрат и Председателя на читалището на основание чл.26-а, ал.3 от ЗНЧ.
- ❖ Сроктът за изпълнение на Програмата е в рамките на бюджетната 2024 г.
- ❖ Председателите на читалищата представят в срок до 31.03.2024 г. пред Кмета на Общината и Общинския съвет доклади за осъществените дейности в изпълнение на Програмата и за изразходваните от бюджета средства през 2023 г. Докладите от председателите на читалищата за осъществените читалищни дейности се обсъждат на заседание на Общински съвет след 31.03.2024 г. с участието на представителите на народните читалища - вносителите на докладите.

ПАРТНЬОРИ

Читалищата осъществяват своята дейност в пряко сътрудничество помежду си, със съдействието на Община Кубрат и на кметствата в населените места, РЕКИЦ - Разград, Регионална библиотека - Разград, образователни и културни институции, неправителствени организации и сдружения в областта на културата и образованието, медии, спортни и граждански клубове и др.

Забележка: Програмата за развитие на читалищната дейност е разработена и изготвена на база внесени предложения на Председателите на народните читалища от Община Кубрат за 2024 г. Тя е отворен документ и при необходимост може да бъде попълвана или променяна. Тя е визирала най-общите положения, залегнали в плановете на отделните читалища.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Календарен план на дейностите на народните читалища в община Кубрат – 2024 г.

Програмата е приета с Решение №/.....2024 г. на Общински съвет – гр. Кубрат.

Нуршен Халилова:
Председател на Общински съвет - Кубрат